

การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน ในการปฏิรูปการศึกษา
ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาว ขจิตพรณ จันทรสชา

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3282-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I20877316

A STUDY OF NECESSITY AND NEEDS IN INSTRUCTIONAL MEDIA INNOVATION
IN EDUCATIONAL REFORM OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER
THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, BANGKOK METROPOLIS

Miss Khachitpan Chandrasakha

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Audio - Visual Communications

Department of Audio - Visual Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3282-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียน
การสอน ในการปฏิรูปการศึกษา ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาว ขจิตพรรณ จันทรสชา

สาขาวิชา

โสตทัศนศึกษา

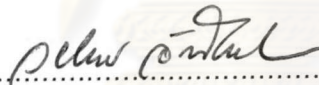
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง

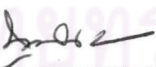
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิราพร อัจฉริยะโกศล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. บุญเรือง เนียมหอม)

..... กรรมการ
(ว่าที่ร้อยโท ถวัลย์ จันทร์เพ็ง)

ขจิตพรรณ จันทรสาขา : การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษา ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF NECESSITY AND NEEDS IN INSTRUCTIONAL MEDIA INNOVATION IN EDUCATIONAL REFORM OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, BANGKOK METROPOLIS.) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง, 182 หน้า. ISBN 974-17-3282-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษา ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ เปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน มีความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา ในระดับปานกลาง และครูมีความต้องการคอมพิวเตอร์ โปรแกรมการนำเสนอ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เครื่องเล่นวีซีดีและดีวีดี การเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนการสอนแบบบูรณาการ การฝึกปฏิบัติจริง อินเทอร์เน็ตเครือข่าย Schoolnet และ การใช้ดาวเทียมถ่ายทอดการเรียนการสอน ในระดับมาก นอกจากนี้มีความต้องการในระดับปานกลาง

ครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน ทั้งประเภทวัสดุและอุปกรณ์และประเภทวิธีการ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน ทั้งประเภทวัสดุและอุปกรณ์และประเภทวิธีการ ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา โสวัตศนศึกษา
สาขาวิชา โสวัตศนศึกษา
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

4383660227 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD : INSTRUCTIONAL MEDIA / INNOVATION / EDUCATIONAL REFORM

KHACHITPAN CHANDRASAKHA : A STUDY OF NECESSITY AND NEEDS IN INSTRUCTIONAL MEDIA INNOVATION IN EDUCATIONAL REFORM OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. KIDANAND MALITHONG, Ed.D. 182 pp. ISBN 974-17-3282-1

The purposes of this research were to study and compare the essentiality and needs in instructional media innovation in educational reform of teacher in Secondary School of General Education Department in Bangkok Metropolitan. The samples of the study were 400 teachers, 25 administrators. Research instruments were questionnaires and interviewing forms. The data were analyzed by percentage, median, standard deviation and One-Way ANOVA analysis. The findings revealed that :

Most teachers commented that the instructional media innovation was essential in educational reform in the medium level. The most serious needs concerning the use of instructional media innovation of teachers found in the study were computer, presentation program, CAI, VCD/DVD player, group process, collaborative learning, laboratory, internet, schoolnet and DTH.

There were no statistically significant differences at the 0.05 level of significance among most opinions of the teachers in extra large, large, medium and small schools concerning the necessity but there were statistically significant differences at the 0.05 level of significance among most opinions of the teachers concerning the needs in instructional media innovation in educational reform.

Department Audio-Visual Education

Student's signature.....

Field of Study Audio-Visual Communications

Advisor's signature.....

Academic year 2002

Co-advisor's signature -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.กิดานันท์ มลิทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและ
แนะนำแนวทาง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิราพร อัจฉริยะโกศล ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ดร.บุญเรือง
เนียมหอม และโดยเฉพาะอาจารย์ ฤพลย์ จันทร์เพ็ง จากกรมสามัญศึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ และ
แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ วิวัฒน์ชัย
สุทนต์ อาจารย์ ดร. สัณชัย พัฒนสิทธิ และอาจารย์ ชนิษฐา วิทยาอนุมาส ที่ได้กรุณาให้คำ
แนะนำเพื่อแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอธิบดีกรมสามัญศึกษา ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบ
สัมภาษณ์

ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน โดยเฉพาะ คุณวรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย คุณอรวิ
จันทร์บาง คุณปริญญา ทองสมจิตร คุณธนาพร ธนุพันธ์ และคุณสิทธิรัตน์ เทพาหุดี รวมทั้ง
อีกหลายท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และความ
ห่วงใยเสมอมา

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และครอบครัว ที่ให้ชีวิตและสิ่งที่ดีให้
กับชีวิตเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	9
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.4 คำถามในการวิจัย.....	10
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 การปฏิรูปการศึกษา.....	13
2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	17
2.3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	23
2.4 สื่อการเรียนการสอน.....	27
2.5 การผลิตสื่อการเรียนการสอน.....	35
2.6 การใช้สื่อการเรียนการสอน.....	39
2.7 นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน.....	46
2.8 การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา.....	61
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	113
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	116
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	126
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	128
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	139
ภาคผนวก ค ตารางแสดงข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากแบบสอบถาม.....	141
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	160
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	182

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ส่งออกไปและได้รับกลับคืนมา	73
2. แสดงรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกขนาดโรงเรียน ตามจำนวนนักเรียน.....	74
3. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ.....	77
4. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับชั้นที่สอน....	77
5. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ.....	77
6. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม วุฒิการศึกษา.....	78
7. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุราชการ.....	78
8. แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	79
9. แสดงจำนวนและร้อยละของครูโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และเล็ก จำแนกตามระดับความสามารถในการนำความรู้/ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนมาใช้ประโยชน์.....	80
10. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและเล็ก.....	81
11. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและเล็ก.....	83
12. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและเล็ก.....	85
13. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและเล็ก.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และเล็ก.....	88
15. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก.....	90
16. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก.....	92
17. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการของ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก.....	94
18. เปรียบเทียบความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก.....	97
19. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่าง ความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก.....	98
20. เปรียบเทียบความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก.....	100

ตารางที่

21. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่าง ความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดใหญ่พิเศษขนาดใหญ่ และขนาดกลางและเล็ก..... 102

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แสดงกรวยประสมการณ.....	32
2. แสดงแนวทางการผลิตสื่อการสอน.....	37
3. แสดงการใช้สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ.....	39
4. แสดงรูปแบบการศึกษาของประเทศที่เปลี่ยนไป.....	61
5. แสดงแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9 ของกรมสามัญศึกษา.....	62

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย